קדושת לוי — הפטרת נצבים

חסדי ה' אזכיר תהלות ה' וכו', ורב טוב לבית ישראל כו' אשר גמלם כרחמיו וכרוב חסדיו (ישעיה סג, ז). נראה, כי הנה בימים נוראים עיקר מבוקשתו של אדם מאת הבורא יתברך יהיה בעבור שהבורא יתברך מצד טובו וחסדו חפץ להשפיע לעמו ישראל ולא מצד זכותו שיש לו אלא יעשה עצמו כעני ורש כמאמר חכמינו ז"ל (ר"ה טז:) כל שנה שרשין בתחלתה כו'. כי עיקר לעמוד כעני בפתח ויחשוב שלרש אין כל זכות ולא מעשים טובים. והחילוק שיש בין זה שעומד לבקש מאת הבורא מחמת גודל חסדו ובין זה שעומד לבקש מצד זכיותיו, כי זה שעומד מצד זכיותיו יש ערך וסוף לבקשתו, כי כפי זכיותיו אשר יש בידו כך ישפיע עליו הבורא יתברך, מה שאין כן כשמבקש מהבורא מצד חסדו אין להטובה ההוא ערך וסוף, כי אין ערך לחסדיו ואין ערך להשפעתו. וזו כוונת הפסוק ורב טוב לבית ישראל, אימתי הוא רב טוב, דהיינו שאין לה קצבה להשפעה אשר גמלם כרחמיו וכרוב חסדיו. וזהו גם כן כונת הפסוק אנכי ה' אלהיך המעלך מארץ מצרים הרחב פיך ואמלאהו, דהיינו שתבקש הרבה מאוד בעבור שהבקשה יהיה עבור חסדי הבורא שאין לה ערך וקצבה:

וזהו פירוש מאמר חכמינו ז"ל (יומא כט.) למה נמשלו צדיקים כאילה, מה אילה כל זמן שמגדלת קרנותיה מתפצלות, כך צדיקים כל זמן שמרבים בתפלה תפילתם נשמעת, דהיינו שמרבים בתפלה, פירוש שמבקשים שישפיע להם הבורא יתברך הרבה עבור ענותנותן של הצדיקים שעיקר בקשתם עבור חסדי הבורא ולהכי מבקשין הרבה טובות, כי חסדי הבורא אין להם ערך ואין מבקשים בזכותם. ועל בחינה זו אמר גם כן הרב הקדוש מורינו הרב מנחם מענדיל מבאר נחלת יעקב יירש בלי מצרים. נחלה, דהיינו שאם תחפוץ לבקש מאת הבורא ברוך הוא עבור חסדיו ולא מצד זכיותיך, רק תעשה עצמך כאלו אין בך זכות כלל, דהיינו נחלת יעקב תרצה לירש, שהיינו שתבקש מהבורא ברוך הוא מצד רחמיו ולא מצד זכיותיך אז תירש נחלה בלי מצרים שלא יהיה שיעור וערך, כי חסדי הבורא אין לו שיעור. ובדרך משל נראה לבאר, למלך שנתן מתנה לשני עבדיו בשוה, אך מצד המקבלים היה שני בחינות אחד החשיב את המתנה בעצמו מחמת חשיבתה ואחד החשיב את המתנה שמחמת המתנה נראה ומוכח שהמלך אוהבו מחמת שנתן לו מתנה כזו. והנה החילוק שבין שני הבחינות, דהבחינה הא', יש לה קץ וסוף להמתנה לפי גודל ערכה. אך הבחינה הב', אין לה קץ כיון שאין רואה אל המתנה אך לאהבת המלך ואהבת המלך אין לה שיעור וערך לכל דבר שיצטרך. וזה כוונת הכתוב ורב טוב לבית ישראל, כי הם אינם ראוים, רק אשר גמלם כרחמיו וכרוב חסדיו ורוב רחמיו וחסדיו אין לה שיעור וערך. וזהו ורב טוב וכו'. וזהו הפירוש מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים (שיה"ש ז, ז), כי זה שאינו מחשב רק המתנה אז אין לו רק תענוג אחד שנתן לו המתנה וזה שעיקר החשיבות שלו רק אהבת המלך שמכח המתנה נראה

אהבת המלך עליו אז יש לו שני תענוגים. א', מה שנראה מהמתנה אהבת המלך עליו וזה הוא עיקר וגם מהמתנה יש לו גם כן תענוג. וזה מה יפית, כלומר זה יפה. ומה נעמת, זה נעים כשיש לו מאהבת השם יתברך עליו בתענוגים שני תענוגים: